

THL

**Vaikuttavuustieto
sosiaalihuollon
palveluprosesseissa - kohti
integroitua
asiakassuunnitelmaa ja sen
arviointia**

Minna Kivipelto

SOSIAALITYÖ 2020-LUVULLA



Sosiaalisten ongelmien heterogenisoituminen

Väestömuutokset, ilmaston muutos, muutokset arvoissa ja asenteissa
Aikuissosiaalityössä entistä vaikeammin autettavia asiakkaita



Sosiaalityön funktio yhteiskunnassa

Heikompien tukeminen? Yhteiskunnan koheesion lisääminen? Talouden vakauden turvaaminen?



Sosiaalityötä raamittavat suhteet

-Domain Theory-



MILLAISIA MUUTOKSIA EDELLYTETÄÄN?



Sosiaalityön suhteiden & toimijoiden läpinäkyvyys

Tavoitteiden ja intressien läpinäkyvyys, kaikkien toimijoiden osallisuus



Sosiaalisten ongelmien analyysi

Monitieteiset ja -menetelmälliset tutkimukset, asiakas- ja kokemusasiantuntijatutkimuus



Sosiaalityön reformaatio

Sosiaalityön funktion uudelleensuuntaaminen tulevaisuuden tarpeiden pohjalta

Osallisuus, yhteistoimijuus, kestävyys, turvallisuus



Sosiaalityön keinovalikoiman uudistaminen

Osallistavat ja valtaistavat menetelmät, rakenteellinen sosiaalityö, suhteissa tapahtuva vaikuttamistyö, asianajotyö (advocacy)



Integroituvat palvelut

Asiakastietojärjestelmät, asiakasasiakirjarakenteet, tiedon kulku

Asiakastiedon ja tietorakenteiden muutokset

- Asiakkaita koskevaan tietoon ja tietorakenteisiin liittyvät uudistukset + asiakastyön kehittäminen tehtävä yhtäaikaan.
- Jos kehittämistä ei tehdä yhtäaikaan, tulokset jäävät laimeiksi, jolleivät jopa turhiksi ja potentiaaliset kustannussäästöt saavuttamatta.
- Hallituksen esitys uudeksi asiakastietolaiksi: sosiaali- ja terveydenhuollon tieto kerääntyy yhteen paikkaan ja ammattilaisilla on asiakas- tai hoitosuhteen tai muun asiallisen syyn perusteella mahdollisuus tarkastella tietoja.
- Myös asiakkaalla itsellään on tulevaisuudessa mahdollisuus tarkastella omia sosiaalihuollon tietojaan suoraan Omakannan kautta.
- Laki mahdollistaa tietojen luovutuksen sosiaali- ja terveydenhuollon välillä Kannan kautta asiakkaan suostumuksella.

Asiakastietojen keruu aikuissosiaalityössä (nykytilaa)

- Aikuissosiaalityössä asiakkuus alkaa, kun viranomainen saa tiedon sosiaalihuollon tarpeesta olevasta henkilöstä.
- Sosiaalihuollon ammattihenkilö arvioi asiakkaan kanssa, onko tuen tarve luonteeltaan tilapäistä, toistuvaa tai pitkäaikaista.
- Palvelutarpeen arviointi sisältää asiakkaan mielipiteen ja näkemyksen palvelutarpeestaan, sosiaalipalvelujen ja erityisen tuen tarpeesta, sosiaalihuollon ammattihenkilön johtopäätökset asiakkuuden edellytyksistä ja yhteenvedon asiakkaan tilanteesta.
- Asiakas ja sosiaalihuollon ammattihenkilö tekevät arvion omatyöntekijän tarpeesta.
- Prosessissa laaditut asiakirjat kirjataan kunnan käyttämään asiakastietojärjestelmään (erilaisia eri kunnissa).

Asiakastietojen keruu aikuissosiaalityössä (nykytilaa)

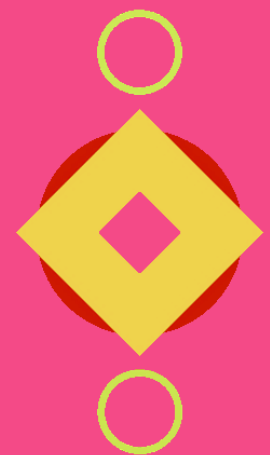
- Palvelutarpeen arviointia täydennetään asiakkaalle laadittavalla asiakassuunnitelmalla.
- Tarvearvioinnin ja suunnitelman välillä on käytännössä usein kuilu, vaikka tarvearvioinnissa kirjatut tiedot voitaisiin siirtää suoraan suunnitelmassa hyödynnettäväksi.
- Käytännössä asiakas joutuu usein kertomaan tilanteensa ja siihen liittyvät asiat uudelleen, jos esimerkiksi palvelupiste vaihtuu. Ammattilainen kirjaa tiedot uudelleen erilliseen asiakirjaan.
- Asiakastietolaki määrittelee, miten esimerkiksi sosiaalihuolto saa tiedot käyttöönsä. Lisäksi tarvitaan asiakkaan suostumus

Asiakastietojen keruu aikuissosiaalityössä (tulevaisuus)

- Kaikki sosiaalipalveluissa syntyvät asiakasta koskevat asiakasasiakirjat tallennetaan Kanta-palveluissa olevaan Sosiaalihuollon asiakastiedon arkistoon.
- Kanta mahdollistaa kunnissa laadittujen asiakirjojen hyödyntämisen myös muissa kunnissa tai palvelun tuottajien järjestelmissä.
- Kanta-palveluiden avulla asiakirja on saatavilla joko samassa tai eri organisaatiossa.
- Sosiaalipalveluissa tarvitaan pääsy myös Kelan ja TE-toimen järjestelmiin.
- Työvoimapalvelut tarvitsevat asiakkaiden tietoja Kelasta asioinnin sujuvuuden takaamiseksi.
- Vankilasta vapautuva henkilö voisi aloittaa vankeusaikana palvelutarpeen arvioinnin, jota voitaisiin jatkaa kunnassa hänen vapauduttuaan.

Sosiaalihuollon kehittäminen osana sotea

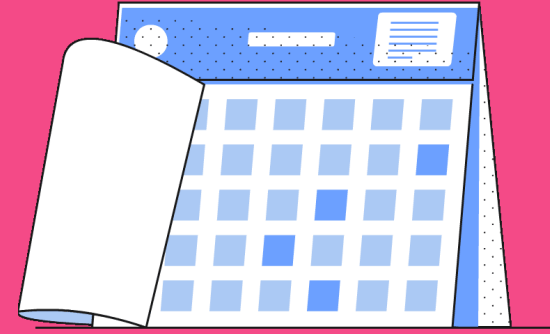
- Sote-uudistuksen yhteydessä kokeiluhankkeissa on syytä pyrkiä jo yhteiseen eli integroituun asiakassuunnitelmaan ja suunnitelman arviointiin, johon tiedot saadaan mahdollisimman yhdenmukaisesti Kannasta.
- Asiakkaan ei tarvitse kertoa sairauksistaan, lääkityksistään ja muista terveyteen liittyvistä seikoista useaan kertaan, jos tiedot saadaan Kannasta tai muualta.



THL:n valmistelussa olevat määräyksen sosiaalihuollon asiakirjarakenteista

- THL valmistelee vuonna 2021 annettavaa määräystä sosiaalihuollon asiakirjarakenteista ja tietosisällöistä, joiden tavoitteena on saavuttaa yhä toimivampi rakenne kirjaamiseen siten, että se palvelee päivittäisen asiakastyön lisäksi myös tiedolla johtamisen ja tutkimuksen tarpeita.
- Valmistelun tueksi pyydetään sosiaalihuollon ammattilaisten ja organisaatioiden sekä tietojärjestelmätoimittajien näkemyksiä (kuulemiset).
- Nyt on siis aika vaikuttaa sosiaalihuollon tulevaisuuteen ja siihen, miten kirjaamista ja tietoa voidaan käyttää sosiaalihuollon asiakkaan ja asiakasprosessin tukena.

Seuraavat askeleet



- Sosiaalihuollon tieto- ja toimintamäärittelyjen asiantuntijaverkoston kokous 25.3. THL:ssa.
- Asiakasasiakirjat ja luokitukset käyttöön.
- AVAIN-mittarin integrointi osaksi asiakassuunnitelmaa ja sen arviointia (2020-2022)
- Testaukset 5-6 alueella osana tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmaa
- THL tukee testaukseen osallistuvia alueita (ohjeet, seminaarit, tukikäynnit).
- Palaute testauksesta & THL:n arviointi.

Lähteitä

- Seuraa ja vaikuta / Lisätietoja kuulemiskierroksista <https://thl.fi/fi/web/tiedonhallinta-sosiaali-ja-terveysalalla/ajankohtaista/lausuntokierroksella/sosiaalihuollon-asiakirjarakenteiden-kuulemiset-2019-2020>
- Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Helsinki: Eduskunta. <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180300>
- Kestilä, Laura & Karvonen, Sakari (toim.) (2019) Suomalaisten hyvinvointi. Teema 31. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137498/THL_Suomalaisten%20hyvinvointi%202018.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Kivipelto, Minna & Jokela, Merita & Blomgren, Sanna & Perlinski, Marek (2019) Social sustainability and the organization of social work from the perspective of Finnish adult social work practitioners. In Sakari Hänninen, Kirsi-Marja Lehtelä and Paula Saikkonen (eds.) The Relational Nordic Welfare State - Between Utopia and Ideology, Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 184–201.
- PROSOS-hanke. Palvelutarpeen arviointi. <http://www.prosos.fi/karkiteemat/palvelutarpeen-arviointi/>
- Sosiaalihuoltolaki (1301/2014). Helsinki: Eduskunta.



Minna Kivipelto, henkilökohtainen tili:
@Minnakivipelto



Sosiaalityön vaikuttavuuden arviointi-ryhmä
<https://www.facebook.com/groups/finsoc/>



Minna Kivipelto, henkilökohtainen tili:
<https://www.linkedin.com/in/minna-kivipelto-3b913560/>